

БУКОВИНСЬКИЙ ІСНИК

Видання Народного Руху України
за Перебудову
Чернівці № 1 серпень 1989

До громадян Радянської Буковини

ВІДОЗВА

Ми, представники неформальних громадських організацій, творчих спілок та груп сприяння перебудові Чернівецької області, зібралися 13-го липня 1989 року в Чернівцях, утворили обласну координаційну раду Народного Руху України за Перебудову. Підтримуючи основні положення проекту програми НРУ /"Літературна Україна", 16.2.1989р./ та виходячи з усвідомлення того, що

- перебудова - це система радикальних змін в усіх сферах громадського життя, пробудження ініціативи, таланту, демократичної і національної свідомості народу, розвиток його громадської і політичної активності;
- перебудова - це єдиний мирний шлях виходу країни з катастрофичної кризової ситуації, в яку її завела командно-бюрократична система;
- перебудова, яку розпочали та очолили кращі сили керівництва КПРС, на сьогоднішній день зустрічає сильний опір з боку багатьох представників державно-партийного апарату, особливо на Україні, котрі намагаються зупинити процес оновлення суспільства, загальмувати розвиток демократії та гласності;
- перебудова неможлива без ініціатива знизу, без активізації суспільного життя на всіх рівнях та залучення до її широких народних мас; вважаємо вкрай необхідним утворити чернівецьку регіональну організацію Народного Руху України для координації наших дій на підтримку перебудови.

Народний Рух України виступає за перебудову соціалістичного суспільства на принципах демократії, гуманізму, соціальної справедливості, реального народовладдя та політичного pluralізму, за забезпечення справжнього економічного, політичного та культурного суверенітету України.

Народний Рух України ставить своєю метою відродження творчих сил українського народу, який дав назву республіці, при одночасному відродженні інших націй, які живуть на Україні, за надання українській мові статусу державної та за вільний розвиток культур всіх без винятку національних меншин нашої республіки.

Народний Рух України об'єднує всіх, хто по-ділля ідеї Руху та бажає брати активну участь в його діяльності, незалежно від соціального становища, професійної, партійної, національної та релігійної належності. Задилемо всіх людей добрею волею і ділом підтримати нашу ініціативу, сприяти створенню осередків НРУ за місцем роботи та проживання. Ознайомитися з програмними документами Руху можна у членів координаційної ради та по суботам з 18⁰⁰ до 19⁰⁰ години в сквері на Радянській площі за пам'ятником Перемоги.

Прийнято на засіданні обласної координаційної ради НРУ 19.7.1989 року.

/Відозву обласної ради НРУ 27 липня 1989 року було передано до редакції газет "Радянська Буковина" та "Молодий буковинець" - однак досі обидві часописи опублікували його наважилися.../

ШАНОВНИЙ ЧИТАЧУ!

Пропонуємо тобі перше число нашого "Буковинського вісника", сподіваємося зустріти в твоїй особі широго прихильника перебудови. На жаль, поки що ти не зможеш придбати наше видання у газетному кіоску разом з центральню, республіканською чи місцевою періодикою, а поштар не вкне його до твоєї поштової скриньки. На жаль і поки що. Віримо, однак, що незабаром становище мусить змінитися на краще.

Осласні газети наглуко зачинали двері перед матеріалами про Народний Рух України за Перебудову, змусивши нас заснувати власне, незалежне видання. Не маючи змоги конкурувати з досі існуючими часописами ні за об'ємом, ні за тиражами, а ні за фінансовими спроможностями, ми пропонуємо тобі, шановний читачу, лише одне - неприкрашену правду про ті сторони нашого суспільного життя, що їх досі воліє замовчувати офіційна преса. Чекаємо на твоє зрозуміння та підтримку "Буковинського вісника" - і до нових зустрічей!

Редакційний комітет.

ЗВЕРНЕННЯ ДО НАРОДУ

Української Радянської Соціалістичної Республіки

Дорогі співвітчизники!

Оскільки в республіці розповсюджуються наїльницькі чутки про Рух, звертаємося до вас із словами правди: головні гасла Руху - демократизація, гласність, економічна, політична, культурна суверенність Української республіки в складі СРСР, екологічне й національне здоров'я України.

Боремося не за владу, а за те, щоб влада перейшла до рук демократично обраних Рад.

Рух - інтернаціоналістська за духом, багатонаціональна організація, яка виступає за відродження всіх мов і культур у республіці. Рух - за консолідацію всіх передових сил України в процесі перебудови. Рух - за справжню дружбу народів, глибоке взаєморозуміння між ними.

В Русі працюють робітники і письменники, комуністи і безпартійні, українці і росіяни, білоруси і євреї, молдавани і болгари, поляки і угорці, кримські татари і греки, представники всіх національностей, віруючі й атеїсти, в Русі беруть участь народні депутати СРСР.

ПІДТРИМУЙТЕ РУХ!

Не вірте брехливим поголоскам про їого!

Рух - надія, Рух - єднання народу!

Від оргкомітету по проведенню установчого з'їзду Народного Руху України

Іван ДРАЧ
Дмитро ПАВЛІЧКО
Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ
Віталій ДОНЧИК
Леонтій САНДУЧЕНКО

БУКОВИНСЬКИЙ ВІСНИК

Видання Народного Руху України
за Перебудову

Чернівці № 2 вересень 1989

26 серпня 1989 року в Чернівцях відбулася установча конференція Чернівецької регіональної організації Народного Руху України за Перебудову. В її роботі прийняли участь 90 делегатів, котрі представляли 59 первинних осередків Народного Руху України нашої області та неформальні громадські організації. За даними експрес-анкетування, проведеного мандатною комісією, серед делегатів установчої конференції були чоловіки й жінки: українці, росіяни, євреї, румуни, молдавани та білоруси; робітники, службовці, студенти та пенсіонери; віруючі російської православної та українських автокефальної православної та греко-католицької церков, іудеї та атеїсти; 16 делегатів є членами КПРС.

Установчу конференцію відкрив вступним словом народний депутат СРСР Л.І.Сандуляк, запросивши до головування на ній члена оргкомітету по скликанню республіканського, установчого з'їзду Народного Руху професора О.Е.Панчука. Основну доповідь виголосив В.М.Кондратенко, з співдоповідями виступила А.І.Галін та Й.С.Зісельський. Тексти їх виступів подаються нижче з незначними скороченнями. В обговоренні, крім делегатів конференції, взяли участь також і гости - представники організацій Народного Руху з сусідніх областей, державні та партійні керівники, представники духовенства.

Робота установчої конференції завершилася прийняттям документів: Статуту та Декларації Чернівецької регіональної організації Народного Руху України за Перебудову, а також дев'ятої резолюції/публікутрася повинності/. Конференція затвердила склад делегації від Чернівецької області на республіканський установчий з'їзд НРУ, а також обрали Раду регіональної організації Народного Руху та її почесного голову. Почесним головою Чернівецької регіональної організації Народного Руху України за Перебудову обрано народного депутата СРСР Леонія Івановича Сандуляка.

Того ж дня, о 18 годині в музеї народної архітектури і побуту відбувся мітинг на підтримку Народного Руху України за Перебудову, в якому взяли участь понад 15 тисяч чернівчан та гостей нашого міста. В зв'язку з ультимативною вимогою органів прокуратури і міліції відмовитися від виківания національної символіки на мітингу, оргкомітет змушений був звернутися до присутніх з таким закликом:

"Підтримуючи прагнення буковинців в усіх національності до вільного використання їх національної символіки, організаційний комітет, тим не менше, для попередження можливих провокацій закликає учасників в першому мітингу Народного Руху в Чернівцях спустити всі без винятку прапори, а свою незгоду з незаконними рішеннями влади висловити в формі резолюції-протесту на адресу Верховної Ради УРСР".

Зрозуміння, з яким поставалися учасники мітингу до звернення оргкомітету, спустивши українські синьо-жовті прапори, було якнайкращим свідченням їх дисциплінованості та відповідальності.

Учасники мітингу абсолютно більшістю голосів схвалили резолюції установчої конференції НРУ.

ДЕКЛАРАЦІЯ

Установчої конференції по створенню Чернівецької регіональної організації Народного Руху України

Керуючись чітко висловленим бажанням народу прискорити процес перебудови політичного, соціального та національно-культурного життя, установча конференція проголосує, що створена Чернівецька регіональна організація Народного Руху України є добровільною громадсько-політичною організацією громадян області, незалежно від їх національності, віри чи соціального стану, які об'єднані спільним прагненням прискорити перебудову всіх сфер життя, подолати існуючі опір сил застою.

Виходячи з пріоритету загальнопольських гуманістичних цінностей, Народний Рух становчо заявляє про своє несприйняття насильницьких дій для досягнення тих чи інших цілей і наполягає на застосуванні виключно демократичних методів в суспільному житті.

Установча конференція вважає, що найважливішими завданнями регіональної організації Народного Руху є боротьба за:

- встановлення дійсної демократії, коли кожен громадянин матиме право вільно висловлювати свої погляди, не побоюючись репресій за це;
- передачу всієї політичної і економічної влади демократично обраним Радам та усунення диктату командино-адміністративної системи;
- досягнення справжнього суверенітету України, як рівної серед рівних союзу суверених республік;

- надання державного статусу українській мові, рітуче відкидаючи спроби зберегти існуючу її нерівноправність під виглядом так званого принципу "національно-російської двомовності";
- забезпечення права вільного користування своєю мовою, мати свою національну пресу, освітні та культурні установи представникам всіх народів, які проживають на території області;
- рішучу підтримку урядом республіки та обласними органами влади процесу відновлення зруйнованої сталінізмом та брехнєвізмою української національної культури, звичаїв та обрядів, включно з забезпеченням права на вільне вживання національної символіки. Огнаковою мірою як вимога стосується і культур всіх народів, що живуть в нашій області;
- ліквідацію відомого - союзного чи республіканського диктату стосовно підприємств області та республіки, які повинні стати економічно незалежними. Область, як і місто, район і вся республіка повинна якомога швидше перейти на саморозрахунок та самофінансування;
- призначення будівництва чи розширення атомних електростанцій по всій Україні;
- передачу Радам прав з контролю за будівництвом чи розширенням екологічно шкідливих підприємств на своїй території. Також в компетенції місцевих Рад повинно лежати вирішення питання про можливість чи доцільність задуження трудових ресурсів з-поза меж області;
- повну реабілітацію жертв незаконних репресій сталінізму і епохи засторії та оприлюднення прізвищ їх ініціаторів та виконавців;
- передачу права розпоряджатися землею місцевим Радам, які спільно з селянами повинні вирішити питання про способи землекористування;
- забезпечення реальних прав віруючих, включаючи відродження української автокефальної православної та легалізації греко-католицької церков;
- проведення в області референдумів по найважливішим питанням.

РЕЗОЛЮЦІЯ № 1

Про створення Чернівецької регіональної організації Народного Руху України за Перебудову

Установча конференція представників первинних осередків в Народного Руху України, неформальних товариств та творчих спілок, які зібралися в Чернівцях 26 серпня 1989 року,

УХВАЛА:

- Створити Чернівецьку регіональну організацію Народного Руху України за Перебудову.
- Вищими органами Чернівецької регіональної організації Руху вважати: Конференцію, Раду, Президію. Надати Раді право докооптації від новостворених відділень Руху не більше третини обраних конференцією її членів.
- У своїй діяльності Чернівецькій регіональній організації Руху тамчасово /до реєстрації прийнятого республіканським установчим з'їздом Статуту Народного Руху України за Перебудову/ керуватися прийнятим конференцією статутом Чернівецької регіональної організації Руху.
- Для здійснення практичної діяльності Чернівецької регіональної організації Руху утворити організаційний відділ і такі робочі комісії:
 - редакційну
 - інформативно-видавничу
 - екологічну
 - правозахисну
 - конституційних прав та свободи совісті
 - економічну
 - міжнаціональних стосунків, яка складається з секцій:
 - єврейської культури
 - молдавсько-румунської культури
 - німецькомовної культури
 - польської культури
 - російської культури
 - української культури
- Заснувати періодичний друкований орган.
- Конференція уповноважує Раду, її Президію вийти з клопотанням до Чернівецької міської Ради народних депутатів про виділення прямішень для роботи структурних утворень Чернівецької регіональної організації Народного Руху України за Перебудову.

БУКОВИНСЬКИЙ ГІСНИК

Чернівці
15 жовтня 1989

З КАЛЕЙДОСКОПУ ПОДІЙ

Не зумівши зупинити перших кроків Народного Руху на Буковині за допомогою кампанії залякування і наклепів у засобах масової інформації, влада вирішила вдатися до добре випробуваного нею в боротьбі з правозахисниками та дисидентами методу, ім'я якому - адміністративний терор. Так, саме адміністративним терором відповів в партійно-бюрократичний апарат на вимогу народу, втілену в гаслі чернівецького мітингу 15 жовтня: "За демократичні вибори!" Немає гасла страшнішого, ніж це, для більшості наших нинішніх керівництв, бо демократичні вибори означають кінець їх всевладного панування. Щоб зберегти свою привілеї, вони готові піти на все - але вже й сьогодні влада змушенна рахуватися з пробудженою свідомістю народу. Це ясно показали події в Чернівцях, що відбувалися в другій половині жовтня; нижче подаємо до уваги читачів детальну хроніку цих подій.

* * *

15 жовтня, неділя.

О 16⁰⁰ на стадіоні "Буковина" мав відбутися мітинг "За демократичні вибори". Міліція не дала змогу розпочати мітинг на стадіоні, заглушивши навіть виступ голови Ленінського райвиконкому т. Пазюка. Тим не менше мітинг відбувся на території студентського містечка по вул. Стасюка. Було прийнято резолюцію на підтримку альтернативного проекту закону про вибори УРСР, на підтримку державності української мови та схвалено депутатську діяльність Л.І. Сандуляка. Під час мітингу присутніми було піднято українські та єврейський національні прапори. Міліція на цей раз не втручалася в перебіг мітингу.

16 жовтня, понеділок.

О 6³⁰ почалося виловлювання організаторів та учасників мітингу. Їх звозили до Ленінського РВВС, тут складали протоколи і передавали їх до суду.

О 17⁰⁰ голова Ленінського районного суду Сабов Т.М. оголосив перші присуди: Ігор Кравчук - 300 крб штрафу, Володимир Кострицький - 150 крб штрафу, Василь Тафій - 100 крб штрафу.

17 жовтня, вівторок.

О 10⁰⁰ суддя Сабов Т.М. оголосив наступні присуди:

Володимир Старик - 10 діб арешту, Костянтин Бондаренко - 10 діб арешту, Олег Пацюк - 500 крб штрафу.

Арештованих взято під варту в залі суду.

О 13³⁰ арештованих переведено до тюрми по вул. Леніна, 24. Після оголошення ними голодівки протесту та оскарження вироку прокурору по нагляду, В.Старика та К.Бондаренка розведено по різних камерах.

О 19⁰⁰ розширена рада Зеленого Руху приймає рішення вісити на своїх інформаційних стендах звернення Народного Руху, в якому, серед іншого, закликається виборців не довіряти надалі депутатам осласної та міської Рад народних депутатів тт. Ленчинському, Ковбасу, Маланчуку та Осипенко, які санкціонували грубе порушення конституційних прав своїх виборців.

18 жовтня, середа.

О 9⁰⁰ прямо з занять під конвоєм до суду привезено Сергія Солтуса, якому суддя Сабов Т.М. присудив 15 діб арешту.

О 9⁰⁰ всіх трьох заарештованих за відмову брати участь у фізичній праці на весь час арешту переведено до одиночних камер - непровітрюваних кліток 2x3 м, з голим дерев'яним настилом замість постелі, без права користуватися мілом, рушником, бритвою, олівцем чи папером.

О 12⁰⁰ в парткомі університету відбулася зустріч представників університету та активістів РУХу О.Панчука і М.Кущіра з працівниками прокуратури, суду, міліції та партійних органів, занепокоєні чутками про майбутні страйки студентів.

О 19⁰⁰ на засіданні Ради РУХу прийнято рішення про проведення мітингу протесту проти незаконного рішення міськвиконкому. А.Галін заявив про свій намір оголосити голодівку і дотримуватися її до того часу, доки не будуть звільнені всі ув'язнені. Мого намір підтримали В.Клим, О.Галін, І.Кравчук, Б.Кравчук.

19 жовтня, четвер.

О 14⁰⁰ в ЧДУ відбулася зустріч студентського активу з представниками державних і партійних органів, на якій студенти так і не отримали відповіді на головне запитання: чому влада заборонила мітинг 15 жовтня?

О 16⁰⁰ до 17⁰⁰ тривала акція протесту біля міськвиконкому. Студенти та активісти РУХу розгорнули плакати з закликами звільнити ув'язнених та скасувати рішення міськвиконкому про заборону мітингу "За демократичні вибори", як антиконституційне. Міліція поводилася стримано, однак на п'ятьох учасників акції протесту було складено протоколи про порушення громадського порядку.

/ Продовження на стор. 2 /

ВИДАННЯ
НАРОДНОГО
РУХУ
УКРАЇНИ
ЗА
ПЕРЕБУДОВУ

ПРИВІТАННЯ

євреям міста з нагоди
приходу 5750 року по
єврейському календарю

В ці дні місяця тишрі,
коли єврейський народ святкує
Рош-Гашана - новий Рік,
принесимо Вам, дорогі земляки,
привітання і найкращі
побажання здоров'я і щастя.
Хай обновляться дні Ваші і
втішиться Ваше серце!

На благословений рік
хай будете ви записані!

Президія Чернівецької краєвої організації
Народного Руху України за Пересудову.

ПРИВІТАННЯ

тернопільчанам на
свято відродження
греко-католицької
церкви 10 жовтня

Вітаємо наших братів
греко-католиків з святом
відродження українського
обряду на українській землі.
Ми з Вами віши боротьбі
за свободу совісті, без якої неможлива ні
свобода людини, ні свобода
народу.

ПОЕЗІЯ

ЛІСТ ДО ЦК КПРС
працівників одного з заводів
міста Чернівці

/За пригодне прочитання цього
вірша його автор, К.Бондаренко,
був засуджений на 10 діб арешту/

Уклін в наше мудре й велике ЦК
Шлют сивії гори Карпати.
Ми пишемо з приводу Сандуляка -
Відомого Вам депутата.

А саме: не знаємо, хто обирає
Його до Верховної Ради.
Він знаєте шлях який нині обрав?
Він йде до державної зради!

В розмовах своїх він далеко зайшов
І морально упав дуже низько.
Це він бо хотів, щоб в відставку пішов
Наш любий товариш Щербицький.

І чим йому, думаєм, міг завинить
Наш лідер - поважний й старенький?
Так ні - він тепер уже став говорити.
Що тра у відставку й Шевченко!

Обурив він дуже працючий люд
На рідній землі - Буковині.
Він хоче, щоб райдужно сяючий Прут
Знов став і прозорим, і синім.

Він хоче повести нас іншим шляхом -
Не тим, що повів колись Ленін.
Він хоче, щоб люд екстремістський пішов
Під жовто-блакитні знамена.

На жовто-блакитному прапорі кров,
Що лілія Бандера й Петлюра.
Ось цим Сандуляк показав свою знов
Приховану добре натуру!

Під прапор червоний згуртуємось ми,
Як вчили нас Брежнєв і Сталін.
І підемо до світлого царства тюрми,
До царства руїн і розвалин.

Нас кличе залізних наркомів труба
І рідної партії слово.
Ми вигукнем голосно й дружно: "ГАНЬБА!"
Реформам і перебудовам.

Для нас уже час перемоги прийшов.
Є хліб у нас, пиво та сало.
Спасибі, товариш Егор Лігачов
І товариш Микола Нівалов.

Змете екстремістів народна рука
Як бруд вимітають із хати.
Відкличем Леонтія Сандуляка!
Не треба таких депутатів!